

stručnjacima Akademije nauka SSSR-a. Svakako, i navedena aktivnost Instituta ukazuje na veliko značenje koje crnogorski znanstvenici pridaju ediranju povijesnih izvora. (MIRJANA STRČIĆ).

JEVTO M. MILOVIĆ, »PETAR II PETROVIĆ NJEGOŠ. GRADA« 1830—1851, knj. 4 (1845—1847), Titograd, 1986. U seriji »Posebna izdanja« Istorijskog instituta SR Crne Gore, NIO »Univerzetske riječi« i Arhiva Crne Gore, vrlo plodan i marljivi istraživač prof. dr Jevto M. Milović objavio je iz svoje serije izvora o Petru II Petroviću Njegošu kao prvo izdanje upravo posljednju knjigu — onu koja se vremenski odnosi na razdoblje od 1845. do 1847. godine. Publicirani materijali iz raznih su arhiva — naših i stranih (pretežno iz Historijskog arhiva Zadar), a jezik je njemački, talijanski i srpski ili hrvatski. Knjiga ima ukupno 722 stranice, uključivši i faksimile originala (str. 551—692), fotografije mjesta i osoba te registar osoba i mjesta. Nema potrebe suviše isticati karakter i vrijednost te građe koja na izvanredan način oslikava i velikog vladiku i Crnu Goru općenito, te složenost političkih i drugih odnosa u procjepu kojih se Crna Gora nalazila u spomenutim godinama; prvi je dokumenat popisa kažnjivih djela koja su Crnogorci izvršili u prosincu 1844, a Gabrijel Ivačić ga dostavlja austrijskom Gubernijalnom predsjedništvu Dalmacije u Zadru, dok je zadnji edirani tekst vijest koja je objavljena 1847. u »Jahrbücher für slawische Literatur, Kunst und Wissenschaft« (Leipzig), a donosi podatak da je Petar II ustanovio medalju za hrabrost, odnosno zlatnu medalju »Miloš Obilić«. U građi se, pored ostalog, govori i o Njegoševu boravku u Beču, u vrijeme njegova nastojanja da stigne u Petrograd i osobno ruskome dvoru predoči teške prilike u kojima se nalazi Crna Gora. Ima tu vijesti i o Njegoševim kontaktima s nizom osoba, među njima i s onima iz hrvatskih krajeva. I ova zbirka dokumenata dra Jevte M. Milovića potvrđuje da njegovi dugogodišnji istraživaci napori po mnogim našim i stranim arhivima sve više dolaze do izražaja i u ovakvim izdanjima. (MIRJANA STRČIĆ).

VLADIMIR BRGULJAN; »MEĐUNARODNI SISTEM ZAŠTITE KULTURNIH I PRIRODNIH DOBARA. UVOD I ZBIRKA OPŠTIH AKATA.« Republički zavodi za zaštitu spomenika kulture, Zagreb—Beograd, Koordinacioni odbor republičkih i pokrajinskih zavoda za zaštitu spomenika kulture i zavoda za zaštitu prirode SFRJ, Zagreb—Beograd 1985. Publikacija predstavlja dobrodošli priručnik u radu svima onima koji rade na ostvarivanju međunarodnog sistema zaštite kulturnih i prirodnih dobara SFRJ Jugoslavije. S druge strane, ono je vrijedno vrelo za stručni i znanstveni rad na ovom području. Studija »Uvod u međunarodni sistem zaštite kulturnih i prirodnih dobara« (kao uvodno poglavlje knjige) nevelik je opsegom ali, u nás, dosegom jedinstven pokušaj da se teorijski cjelovitije sagledaju najvažnija pitanja međunarodnog sistema zaštite kulturnih dobara, osobito međunarodnog sistema zaštite kulturnih i prirodnih dobara naše zemlje. Značajna je i zbog očite sposobnosti autora da sistematizira ključne teorijske pristupe, povijesne činjenice te pravne norme i principe te pregledno iskaže osnove međunarodnog sistema zaštite kulturnih i prirodnih dobara. Drugi, opsegom znatno veći dio publikacije čini zbirka općih akata grupiranih u šest cjelina: 1. međunarodne konvencije — Konvencija za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba i Pravilnik o izvršenju (ratificirana 1955. od strane Jugoslavije); Konvencija o zaštiti svetske kulturne i prirodne baštine (ratificirana od strane SFRJ 1974.); Konvencija o mjerama za zabranu i sprečavanje nezovoljenog uvoza, izvoza i prenosa svojine kulturnih dobara (ratif. 1973.) 2. jednostrana deklaracija FNRJ (1955), 3. preporuke UNESCO-a (ukupno deset), 4. Statut ICCROM-a (Međunarodni studijski centar za konzervaciju

i restauraciju kulturnih dobara, osnovan 1956. sa sjedištem u Rimu), 5. Splitska deklaracija (Deklaracija o ulozi lokalnih vlasti u zaštiti historijskih gradova, 1971.), 6. Opći akti ICOMOS-a (Međunarodni savjet za spomenike i spomenike cjeline, osnovan 1965. u Varšavi) i međunarodnih simpozija. Svaka grupa akata popraćena je prethodnim objašnjenjima koja su bogat izvor povijesnih i drugih podataka o objavljenim dokumentima. Na određen način sve su te napomene sastavni dio uvodne studije i obogaćuju je živim tkivom povijesnih činjenica i podataka. Ono što ovu knjigu možda čini manjkavom jest nedostatak bibliografije i pojmovnog indeksa čime bi se obogatila potrebnim pomagalicama za daljnji rad korisnika priručnika. Isto tako, moguće je zbirku akata upotpuniti i odgovarajućim rezolucijama Generalnih skupština UNESCO-a koje se odnose na problematiku zaštite kulturnih dobara, a čiji smisao nije sadržan u postojećim preporukama. Knjiga je preporučljiva (naročito arhivistima, jer je problematika koju iznosi skromno obrađena u domaćoj arhivističkoj literaturi, izuzmemo li radove B. Stullija. Ovo vrijedno izdanje, zaključimo time ovaj prikaz, treba da bude obavezno pomagalo svim poslenicima u kulturi i, što je važnije, smisao njenih poruka treba da bude trajno prisutan u njihovom svakodnevnom radu. (DUBRAVKO PAJALIC).

NATKO KATIČIĆ. 1901—1983. SPOMENICA. Zagreb, 1986. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu odužila se svome članu i vrlo istaknutome pravnom znanstveniku te prosvjetnom radniku Natku Katičiću posebnim izdanjem koje je edirao Razred za društvene znanosti (Akademijina serija »Spomenice preminulim akademikima«, sv. 34) i uredio Duje Rendić-Miočević. Objavljena je oproštajna riječ Vladislava Brajkovića na pogrebu prof. dra N. Katičića u Zagrebu (13. 7. 1983), zatim in memoriam Vladimira Iblera, izrečen na komemoraciji u JAZU prilikom prve obljetnice smrti dra Katičića (5. 11. 1984), te popis njegovih radova koji su priredili Dubravka Hrabar i Hrvoje Sikirić.

Natko Katičić rođen je u Bihaću, školovao se u Zagrebu, gdje je (1923) doktorirao pravo. Radio je kao pripravnik u odvjetničkoj kancelariji, zatim na sudu i tužilaštvu, bio je (od 1927) i advokat. Vrlo rano započeo se baviti i znanstvenim radom, tako da je 1937. izabran za dopisnoga, a 1977. god. za redovnog člana JAZU. Objavio je stotinjak znanstvenih i stručnih radova, a osobito značajnu aktivnost razvio je u okviru Jadranskog instituta JAZU. Pravnog fakulteta u Zagrebu (od 1956. profesor je na Katedri međunarodnoga privatnog prava, a glavna je Katičićeva zasluga — piše V. Ibler — pored ostaloga, i postojanje i djelovanje fakultetskoga Instituta za međunarodno pravo i međunarodne odnose), The Hague—Zagreb Colloquiuma, radne grupe JAZU: »Pravo i društvo — temeljna istraživanja«, te radne grupe Pravnog fakulteta i JAZU za izradu rječnika hrvatskog pravnog i upravnog nazivlja. Bio je član niza organizacija, sudionik mnogih domaćih i stranih znanstvenih i drugih skupova. Njegov znanstveni i stručni interes bio je širok, a značajnu podlogu u toj djelatnosti davala mu je i odvjetnička praksa. Sadržaj njegova opusa obuhvaća tematiku u rasponu od filozofije i opće teorije prava, preko međunarodnog privatnog te međunarodnoga javnog prava, pomorskog prava i međunarodnog prava mora, do nuklearnoga i kibernetičkog prava. Među Katičićevim radovima (u bibliografiji u ovoj spomenici raspoređeni su u četiri grupe: knjige i posebno objavljeni radovi, radovi u zbirnama, članci i rasprave u časopisima, umnoženi radovi i izvještaji objavljeni u okviru zajedničkih pothvata, prikazi rješidaba s komentarom, te recenzije, književni prikazi, nekrolozi, bilješke, itd.) ističu se knjige »More i vlast obalne države. Historijski razvoj« (1953), »Ogledi o međunarodnom privatnom pravu« (1971) i »Međunarodno privatno pravo« (više izdanja, umnoženo i štampano). (PETAR STRČIĆ).